

A RÉVÉSZ IMRE TÁRSASÁG VENDÉGKÖNYVÉBE

Boldog óráit élhette az Isten, amikor a Föld alkotása közben keze Kárpátalja domborzatán dolgozott. Színvázlatok, látványtervek heverhettek előtte, és alaposan át lehettek gondolva a kompozíciós arányok is. Hogy is nézne ki, ha az alföldi rónaságból fokozatosan türemkedő hegyek mindjárt az egekig törnének! Gondoljunk csak bele: a magasból eredő vizek mekkora indulattal és pusztító szándékkal zúdulnának akkor alá! Holott mi ahhoz vagyunk szokva, hogy folyóink ebben a lakóival sokszor hűtlenkedő kishazában még szemünk láttára megcsendesedjenek. Így aztán a közepesen magasodó Kárpátok és az országhatárokon átnyúló nagy síkvidék között alig érzékelhető a kontraszt, de nekünk már így a jó. Adott lenne itt minden a paradicsomi léthez, csak gazda kellene, nyugalom és kifogyhatatlan szeretet az emberek között!

Tündérbereg – sűrítette egyetlen szóba lénye minden vonzódását, szülőföldje iránti rajongását egy régi jó barát. Ha e minősítésből csak egy cseppel is harsogna a túlzás, könnyebb lenne hátat fordítani ennek az elszegényedett állapotában is gyönyörű földnek. Ha azonban a műzsák tíz körömmel ragaszkodnak hozzá, pont az emberek maradnának hűtlenek? S az Ungvidék, Ugocsa és Máramaros nem érdemli ki a tündéri jelzót? Festőink szerint: igen! Bele is szerettek ebbe a rendkívül izgalmas tájba, mégpedig halálosan. Akik először nyitották rá szemüket – Hollósy és Révész, Erdélyi, Boksai, Manajló és Koczka – annak tudatában pihennek a sírban, hogy az életük egyik értelmének tekintett tanítás nem volt hiábavaló.

Mára 25 esztendőssé lett a Révész Imre Társaság. A rendszeres honi tárlatok és különböző európai nagyvárosok kiállítótermei jelzik, szakmai és állami elismerések, érdemkeresztek igazolják az eltelt időszak eredményeit, így hát a szóban forgó negyedszázad emberi léptékkal számolva valóban nagy idő. De nagy idő a művek számbavételét tekintve is, mert nélkülük, bizony, foghíjas, erősen hiányos lenne a kárpátaljai magyar kultúra.

Ha Révész Imre porladó szemgödreibe visszatérhetne a fény és szájába a lehelet, ugyan mit szólna a nevét védjegyként viselő piktoraink teljesítményéhez? Azt mondják, érzékeny lelkületű művész volt, ezért az örömtől bizonyára sírva fakadna. Esmélése után azonban megrázná magát, kalapját az asztalra vágna, és talán ezeket mondaná: Jól van, legények! Egy országától elszakított nemzetrészes csak úgy maradhat meg, ha megteremti, teljesebbé teszi saját kulturá-

lis környezetét. S mivel a kultúra várában egy bástya feltétlenül a képzőművészeté, nektek van mit építenetek és egyben védenetek. De tudnotok kell, hogy a festő többnyire nem a zászlóbobogtatással, sokkal inkább a témaválasztással fejezi ki politikai hovatartozását. Ti szerencsések lehettek, hisz a legalkalmasabb időben fordultatok a kék-zöld-lila hegyek, a gyáróriások, a gépesített erdőmunkálatok, szocialista munkahősök művészinak mondott ábrázolása helyett a rejtelmes folyóvölgyek, az alföld és lakói, a tanyák, a falusi életképek, a szegényes szobabelsők világa felé. Szülőföldetek – természeti szépségével, domborzati változatosságával, gazdag, történelmi korokat idéző építészeti örökségével maga egy hatalmas alkotótábor, ahogyan álmaiban Erdélyi is emlegette: a kárpátaljai Barbizon. Dolgozzatok tisztességgel a lélek tanítása szerint, s akkor más népek, kultúrák tiszteletét is kiérdemelve fogtok megmaradni. S ne feledjétek: csak a mű érték- és időtálló, az ember halandó, teste romlandó...

Igaza lehet, hiszen így tudja ezt a nagyságos Halál is, aki következetesen, az idők kezdete óta ennek alapján cselekszik. Végrehajtási matrikulájába tekintve fájdalommal szembesülünk a révészesek már elhunyt társaságával. Először Szemán Öcsire, a legnemesebb nagyvadra szerzett kilövési engedélyt, aztán mindjárt Veres Pétert, a legszelídebbet, legérzékenyebbet ragadta el, majd a betegsége által meggyötört Tóth Lajosra, az Ung-vidék sajátos látású dokumentátorára csapott le, s rövidesen Jankovics Máriára, a finom lelkű textilművészre, grafikusra vetett szemet. S nem is oly régen Kolozsvári László, Révész Imre talán legközelebbi lelki rokona és Riskó György, a kiállítások fáradhatatlan szervezője kapták meg a végleges behívót. Az öröklétben közlekednek már valamennyien, s ha jól tájékozódnak a szellemek honában, csatlakozhatnak hamarost az iskolaalapító atyákhoz. Tekintsük ezt a kiállítást az Ő emléküik előtti tisztelgésnek is, s így talán már nem is annyira gyöttrő a veszteségtudat.

De helyük a Társaságban nem hűlhet ki, s nem tátonghat üresen. Kárpátalja művészettel termékenyített földje rendszeresen küldi a tehetséggel áldott fiatalokat. Ti, „öregek” – Benkő Gyuri, Erfán Feri, Magyar Laci, Réti János, Kopriva Attila, Berecz Margit, Hidi Endre, Matl Péter és Szocska Laci –, fogjátok meg szorosán a „fiatalok”: Baraté Ágnes, Veres Ágota, Kulin Ágnes, ifj. Hidi Endre kezét, hogy nagy, közös kultúránk építése, alakítása közben hadd érezzék a mesterek, az őket övező tekintély által pedig egy tágabb közösség megbecsülését, támogató szeretetét.

Vári Fábíán László,
a Kárpátaljai Magyar Írócsoport elnöke